

Samenvatting biografische notities van Pieter Faddegon

1807 Pieter Faddegon geboren in Gorinchem, zoon van Pieter Faddegon, horlogemaker en Lena Belia Leemschot

1809 familie verliest alle bezittingen bij een watersnood

1810 - 1825:

familie achtereenvolgens gevestigd in Gouda (1810), Oud-Beijerland, Vlaardingen (1815), Schiedam (1818), West-Barendrecht (1822), Ridderkerk, Veenendaal, Utrecht (1824) en Haarlem (1825)

1826 Pieter vestigt zich (als horlogemaker) in Den Helder

1829 Huwt met Elizabeth Fortges in Haarlem

1830 - 1843:

- . in Alkmaar gevestigd, alwaar 4 dochters en 2 zoons worden geboren, waarvan 1 zoon als zuigeling sterft.
- . Maakt zijn eerste modellen van de "waterbraker", een handmatig aangedreven model, dat een kuip van 45 emmers in een halve minuut ruim 60 centimeter opmaalde;
- . demonstratie hiervan aan burgemeester en wethouders van Alkmaar in een openbare proef op het Doelenplein aldaar, met dezelfde uitslag. Namens burgemeester en wethouders werd hem een attest uitgereikt.
- . op audiëntie bij de minister van Binnenlandse zaken (de Kock) t.b.v. een octrooi-aanvraag. Maakt opmerkingen over de mogelijkheid de Zuiderzee af te sluiten en krijgt van de minister de raad dit nader uit te werken.
- . octrooi vordert weinig; stukken verhuizen van ene ambtenaar naar de andere. (N.B.: de betreffende stukken gecopieerd uit het Algemeen Rijksarchief; behandeling beslaat de periode 16 juni 1838 t/m 26 febr. 1939 en loopt via 20 afzonderlijke stukken)
- . Een groter model waterbraker werd bij de Scheveningse Brug op een bleek beproefd. 1246 dm³ water werd een meter opgedreven.
- . Komt in contact met de "Gouden Club" in Amsterdam, waar belangstelling bestaat voor zijn ideeën i.v.m. droogleggen van de Haarlemmermeer.
- . Octrooi naar de Raadadviseur verwezen, die ook een proefmaling bijwoont (n.B.: waarschijnlijk is dit de heer Lipkens geweest).
- . Aanbod Minister voor een kosteloos octrooi van 5 jaar; Pieter wilde een octrooi voor 15 jaar. (Kosten: /600,-)

1839 Octrooi verleend op de Waterbraker voor 15 jaar, op de kosten wordt /300,- gratificatie in mindering gebracht

1840 Twee notarieel vastgelegde proefnemingen van de waterbraker op een poldertje weiland, bekend onder de naam van het Buitenveldje (eigendom van Pieter en zijn zwager, J.J.van Dijk; 2 bunders groot), nabij en onder de gemeente Broek op Langendijk:

- één proef in aanwezigheid van de getuigen Arie van Diggelen (landmeter, werkzaam aan het kadaster te Alkmaar) en Antonie de Graaf (molenmaker en timmerman te Utrecht).
- één proef in aanwezigheid van de getuigen Jan Haarselhorst (burgemeester der Gemeente Opdam) en Arie Klaver (Meester Timmerman te Opdam).

Aktes gepubliceerd in het Handelsblad en de Opregte Haarlemsche Courant.

1840 Richt samen met zijn zwager (Jan Jacob van Dijk, apotheker te Utrecht) een Vennootschap op tot het "fabriceren en doen maken, mitsgaders verkoopen van voormelde Waterwerktuigen, en het aankopen der daar benodigde Materialen". De Firma Faddegon en Van Dijk en Comp. wordt gevestigd te Alkmaar.

- . Neemt contact op met Baron van Lijnden van Hemmen, inmiddels 80 jaar oud, die een proefbemaling bijwoont en een molen bestelt op de gracht van zijn kasteel, aangedreven door paarden.
- . Heeft lange briefwisselingen en bezoekt de boekerij van Lijnden (o.a. veel oude kaarten van Nederland)
- . Beproeving van de paardenwatermolen te Hemmen door de ingenieur van de droogmaking van het Haarlemmer Meer. De proef mislukt door te weinig paardekrachten, terwijl van betrokkenen de schijn van partijdigheid groot is i.v.m. eigen belangen in het leveren van vijzels en pompen.
- . Onderhoud met Minister Baron van der Capellen, over mogelijk octrooi nemen in Engeland (aanbeveling voor Lord Palmerston) en over de Akersloter- en Uitgeestermeren.
- . Tekeningen ingediend bij de Maatschappij van Nijverheid in Haarlem t.b.v. de jaarvergadering. Deze besluit dat er van zijn werktuig niets nieuws te verwachten valt (N.B.: bevestiging van dit besluit gevonden in het Tijdschrift ter bevordering van de Nijverheid 1840, blz 395 en 1842, blz 813).
- . Voornemens tot het nemen van proeven met de molen van Broek op Langendijk t.b.v. een commissie die de Mijdrechtse Droogmakerij voorbereidde.
- . Voortdurende beschadigingen aan de watermolen (opengebrouwen, afzaagde kammen van het bovenwiel)
- . Uitnodiging het nut uiteen te zetten van een stoom-waterbraker voor de indijking van de waard-en groetgronden beoosten Winkel.
- . Contacten met de heren Enthoven

1843 - 1849:

in Amersfoort gevestigd (om gezondheidsredenen hierheen getrokken), daar worden 3 dochters en 1 zoon geboren, zoon en 1 dochter sterven binnen enkele maanden

- . Leert hier Kloppenburg kennen, zeepzieder en zouthandelaar. Het boek over de waterbraker wordt m.b.v. Kloppenburg en Metelerskamp (rector van het gymnasium) opgesteld en gedrukt bij Kloppenburgs neef Londonck.

- 1846 Uitgave: "Beschrijving van het water-opvoerings-werktuig, genaamd: Perpendiculaire dubbele trechter-vijzel of Waterbraker", bij G.M.P.Londonck, Amsterdam.
- . Het boek maakte veel opgang, het werktuig zelf was ook zeer verbeterd.
 - . Kloppenburg liet een model op het Loo voor den Prins van Oranje werken. Deze bestelde bij Pieter een model voor de Koninklijke Academie te Delft. De secretaris van de Prins, Jonkheer van Brinkhorst, weigerde echter nadien e.e.a. schriftelijk vast te leggen, en een nieuw onderhoud bleek niet te realiseren.
 - . In Zwolle werd een proefmaling voor Gedeputeerde Staten gehouden. Ook maakte Pieter hier kennis met ingenieur van Diggelen, broer van zijn Alkmaarse vriend de landmeter.
In Kampen maakten Faddegon en van Diggelen indruk met hun ideeën over mogelijke drooglegging van de Maartenburger polder, waar van Diggelen het gebruik van een stoom-waterbraker beloofde.
Tevens vonden proefmalingen plaats in Zwartsluis, Meppel, Assen en Groningen.
 - . De heer Smit, scheepsbouwmeester te Alblisserdam bestelde een waterbraker voor een polder "de Ruige Kil". Deze werd met spoed gereed gemaakt. Een week voordat hij klaar was, ontving Pieter bericht van de Controleur van de Belastingen, dat beslag op de molen zou worden gelegd als deze werd vervoerd, tenzij patentrecht werd betaald. Pieter voelde hier niets voor, daar de octrooiwet hem al zoveel had gekost, waar nauwelijks inkomsten tegenover stonden. De octrooiwet werd overigens ingetrokken.
De waterbraker werd in Alblisserdam opgesteld, en de heer Smit was er zeer mee ingenomen, daar het bij weinig wind veel water gaf.
(N.B.: In de Alblisserwaard heeft in de Ruigehilpolder een merkwaardig slank molentje gestaan (afgebroken in 1938 t.b.v. de brug over de Noord). Als bouwjaar van dit molentje wordt vermeld: 1846!!
 - . Pieter werd uitgenodigd door Jonkheer G.P.G van Swinderen te Gaasterland, die zijn bezittingen aan het verbeteren was en een waterbraker wenste op te richten. Deze is daadwerkelijk opgericht (36 voet windvlucht en zes roeden). Daarna bestelde Jonkheer van Swinderen een tweede molen van Friese vorm. Deze bezat een ijzeren kap, as en middenspil, ook achtkantige ijzeren leggers voor een zoldering, hetgeen in de stenen ingemetseld werd.
Deze moest het, met 10 voet minder windvlucht en een twee keer zo grote opvoerhoogte, op nemen tegen krachtiger molen, "De Windvlug", een raammolen(?) met een vijzel. In november had men al willen proefmalen, maar toen was de Windvlug niet in beweging te krijgen, terwijl de waterbraker 11 tot 14 m³ water per minuut gaf.
Op Sint-Nicolaasdag vond de vergelijking plaats. De Windvlug had vier volle zeilen, de waterbraker had de zeilen gewicht. De Windvlug had een grote kom water om zich, het water van de waterbraker kwam door een lange sloot, slechts twee meter breed. Uiteindelijk had de Windvlug als eerste een palm uitgeslagen (en ging daarna door de vang), maar als men het produkt nam (omdat de waterbraker immers een grotere hoogte diende op te voeren), was dit groter voor de waterbraker. Hiervan wilde echter niemand iets horen. Een en ander leidde tot einde der vriendschap met van Swinderen.
 - . Onder aandringen van Kloppenburg had Pieter zijn ideeën over het indijken van de Zuiderzee "in het net gebracht". Kloppenburg liet dit bij zijn neef Londonck uitgeven (volgens familie-overlevering onder de naam Kloppenburg alleen, op het boekje zelf staat echter in het geheel geen auteursnaam, zodat het eertijds ook nog aan ir.W.A.Froger is toegedacht, althans bij de T.U.-bibliotheek in Delft).

- 1848 Uitgave: "De indijking en droogmaking van het Zuiderzee en het IJ", (door J.Kloppenburg en P.Faddegon, doch deze staan nergens als auteurs genoemd), bij G.M.P.Londonck te Amsterdam.
- 1849 vertrekt naar Amsterdam (op verzoek van Kloppenburg), voortdurende geld- en gezondheidsproblemen.
- 1851 - 1861:
in Schagen gevestigd; 1 dochter geboren, die slechts 8 maanden oud wordt.
- 1853 Uitgave "Betoog der noodzakelijkheid van een verkort Noordzee-kanaal door het IJ", bij Gebroeders Kraay te Amsterdam
- 1855 echtgenote overlijdt (Schagen)
- 1859 Uitgave: "Het Noordzee-kanaal en de spoorweg van het Nieuwe Diep op Amsterdam", bij H.W.Weijtingh te Amsterdam
- 1860 Bezoek aan Londen, maakt daar plannen voor verbetering van de riolering en afwatering van de Thames. Moet wegens financiële problemen terugkeren, doch ziet zijn plannen een jaar later zonder veranderingen in the Times afgedrukt staan.
- 1861 emigreert naar Kaapstad (Zuid-Afrika) met 4 dochters en 1 zoon
- 1879 Uitgave: "Eene stem over de noodzakelijkheid van de verbetering der Nederlandsche rivieren en zeegaten", bij J.M.E. & G.H.Meijer te Amsterdam
- 1885 Uitgave: "Herschepping van Nederland door de droogmaking der Zuiderzee als Staatsdomein", door P.F.Senior & Junior, bij Braun, Michaelis & Co te Kaapstad.
- 1889 Pieter Faddegon overlijdt te Stellenbosch (Zuid-Afrika)
- 1916 Uitgave: "Het eerste ontwerp voor de bedijking der Zuiderzee 1848" door J.Kloppenburg en P.Faddegon Pz., bij W.J.Thieme & Cie te Zutphen.

Bronnen:

- "Biografie van Pieter Faddegon (1807 - 1889), genoteerd en van een nawoord voorzien" door Johan Melchior Faddegon, 1938.
- Gemeente-archieven te Amersfoort, Utrecht, Vlaardingen, Schiedam, Gouda en Gorinchem (gegevens burgerlijke stand)
- Rijksarchief der provincie Noord-Holland (gegevens burgerlijke stand)
- Rijksarchief te 's Gravenhage (octrooi-aanvraag en b.b.h. correspondentie)
- Nederlandsche Staats-Courant 18 febr. 1839 (octrooi-verlening)
- Koninklijke Bibliotheek (tijdschrift voor Nijverheid 1840 en 1842)
- Bibliotheek Technische Universiteit Delft (publikaties Pieter Faddegon)
- "De molens van de Alblasserwaard en de Vijfherenlanden", door drs.H.A. Visser.

Publikaties Pieter Faddegon:

- * "Beschrijving van het water-opvoerings-werktuig, genaamd: Perpendiculaire dubbele trechter-vijzel of Waterbraker; benevens natuur- en werktuigkundige beschouwing over de in gebruik zijnde water-opvoerings-werktuigen", door Pieter Faddegon, Pz. Werktuigkundige te Amersfoort. Met bijgevoegde akten van proefmalingen en eene uitslaande plaat. Amsterdam, G.M.P.Londonck; 1846.
(UvA (1372 B 29 en 264 D 15); Bibliotheek TU Delft)
- * "De indijking en droogmaking van het Zuiderzee en het IJ, met kanalen van af den IJssel bij Arnhem, langs Amsterdam tot in de Noordzee; Voorgesteld en aangeprezen als een krachtig middel tot verheffing van handel, scheepvaart en landbouw in Nederland", (door J.Kloppenburg en P.Faddegon, doch deze staan nergens als auteurs genoemd); te Amsterdam; bij G.M.P. Londonck; 1848.
(Bibliotheek TU Delft)
- * "Betoog der noodzakelijkheid van een verkort Noordzee-kanaal door het IJ; zoowel voor Amsterdam als voor geheel Noord-Holland en de daarin liggende waterschappen", door P.Faddegon Pz.; Amsterdam, Gebroeders Kraay; 1853.
(UvA (pamflet 7379 en 539 D 3); Koninklijke Bibliotheek, inv.nr. 29684)
- * "Het Noordzee-kanaal en de spoorweg van het Nieuwe Diep op Amsterdam, met een zijtak van Uitgeest op Haarlem, enz. onmisbaar noodig voor Noord-Holland. Benevens een woord over het rapport der Waterstaats-commissie", door Pieter Faddegon, Pz., Werktuigkundige; Amsterdam, H.W.Weijtingh; 1859.
(UvA (539 D 3 en 223 G 37); Bibliotheek TU Delft, inv.nr. 10085363; British Museum)
- * "Eene stem over de noodzakelijkheid van de verbetering der Nederlandsche rivieren en zeegaten en van het graven van kanalen ten behoeve van handel en scheepvaart, met lager waterloozing voor polderwaterschappen", door P.Faddegon Senior, Waterbouw- en werktuigkundige te Kaapstad; Amsterdam, J.M.E. & G.H.Meijer; 1879.
(UvA (1930 G 51); Bibliotheek TU Delft, inv.nr. 10087534)
- * "Herscheping van Nederland door de droogmaking der Zuiderzee als Staats domein", door P.F.Senior & Junior; Kaapstad, gedrukt bij Braun, Michaelis & Co; 1885. (Present Exemplaar).
(UvA (Br. O o 6); Bibliotheek TU Delft, inv.nr. 10042637; British Museum)
- * "Het eerste ontwerp voor de bedijking der Zuiderzee 1848 door J.Kloppenburg en P.Faddegon Pz." met een inleiding van W.H. Kloppenburg, Civ.-ingenieur; gedrukt bij W.J.Thieme & Cie te Zutphen; 1916.
(UvA (1125 D 15); Bibliotheek TU Delft, inv.nr. 10132045)